

nifation liber, om det end ikke derhos var at befrygte, at de vilde blive misbrugte af politiske Partigængere.

Da Oprettelse af Frikirker indenfor Folkekirken altsaa, efter min Anskuelse, er uundværdig, vanskelig og farlig, anseer jeg det for min Pligt at fraraade, at Tilladelse dertil gives.

I Overensstemmelse med Fremgangsmaaden i den apostoliske Kirke ved Presbyteres og Diaconers Bessikkelse, skulde Menighederne, ifølge Love, der paa den katolske Tid bleve udgivne i Danmark, have Indflydelse paa Valget af deres Præster, dog saaledes, at Biskoppen havde den afgjørende Stemme. Praxis blev efterhaanden, at Almuens Stemme fik saa godt som Intet at betyde ved Præsters Bessikkelse, hvorimod mægtige og rige Privatmænd erholdt — ikke uden Kamp med Biskopperne — Bessikkelsesret (Patronatsret) deels ved at bygge Kirker og Altere (med Betaling for Messer) og oprette nye Præstekald og deels ved at erholde Kirkegodser til Lehn af Kongen. Det gik med Præsters Bessikkelse i Danmark som i andre Lande, hvor den lutheriske Reformation trængte igjennem. Da de regjerende catholske Biskopper ikke opfyldte deres Embedspligt ved at kalde rettroende evangeliske Præster, blev Kaldsretten under Reformationens Begyndelse tilstaaet Menighederne for den daværende Nøds Skyld „ligesom ved en Byes Brand Enhver maa løbe til for at redde og hjælpe“. Kaldsretten blev ogsaa ved de schmalkaldiske Artikler Menighederne indrømmet. Men belærte af Erfaring om Almuens Udygtighed til at udøve Kaldsretten og i det Hele om frygtelig Misforstaaelse og Misbrug af den nye Frihed, fandt Reformatorerne det siden rettest at begrænse Menighedernes Indflydelse paa Præstendnævnelser til et Veto. Endog førend Reformationen var indført i Danmark, havde omreisende evangeliske Prædikanter erholdt Præstekald i Kjøbstæder ved deres Tilhøreres Valg og kongelig Bessikkelse. Ved Christian den Tredies Ordinant — Aar 1539 — blev der — Patronatsretten dog hævet — givet den Regel, at naar et Præstekald var ledigt, skulde de Bedste af Kirken paa den menige Almuens Vegne med Provsten udvælge den, de agte beqvem dertil, den Kirken kan med et godt Nygte om et godt Levnet og gode Sæder forskrive til Superintendenten over samme Sted; saa skal Kirken med Skrivelse forstikke ham til Superintendenten og der lade ham forhøres om hans Værdom og Forstand“. Udi Kjøbstæderne blev Kaldsretten tillagt Borgemeister og Raad. Men da Superintendenterne havde klaget over Misbrugene ved Sognemændenes Kaldsret, blev denne allerede 1542 ved den første af Ribe-Artikler ordnet saaledes, at den skulde udøves ved syv af Menigheden udnævnte gamle og agtede Mænd i Sognet. Og efterat Adelen i Tidernes Løb havde faaet den længt overveitende Indflydelse ved Menighedsvalget af Præster, begrænsede danske Lov 2—3—2 Menighedens Indflydelse til at kunne indgive et motiveret Andragende imod den Kaldtes Bessikkelse; noget afgjørende Veto var altsaa ikke dermed givet Menigheden. Derhos skulde den Kaldte have prædiket for Menigheden i Provstens Nærværelse, „saafremt Tiden og Stedet det i nogen Maade tilstede“. Det var dog ikke blot hans Gaver, Sognefolkene skulde have Afgang til at bedømme, men hans Liv og Levnet maatte de ogsaa undersøge. — I det vi mindes denne Lovbestemmelse, som ikke — saavidt jeg har kunnet finde — er bleven formelig ophævet, bliver Spørgsmaalet, hvorvidt det kan være vor Folkekirke tjenligt, at den i vore Dage fornyses med en eller anden Modification. Spørgsmaalet har i Grunden været nærliggende fra den Tid, vor Kirke betegnedes i Rigets Grundlov ikke som Landskirke eller Statskirke, men som Folkekirke. Det forekommer mig nemlig at være i sin Orden, at ligesom det danske Folk er blevet kaldt til Bevidsthed som et Folk og til Medvirkning ved sine borgerlige Anliggender, derunder Udnævnelse af disses Bestyrere indbefattet, skulle den danske Kirkes Medlemmer kaldes til Bevidsthed som en Menighed og til Medvirkning ved sine kirkelige Anliggender, derunder Præsters Udnævnelse indbefattet. At Menighedens Medvirkning i saa Hen-